

Posudek vedoucího na disertační práci

Mgr. Michala Dyčky, Antoninský limes: srovnání Antoninova valu a Odenvaldsko-neckarské sekce hornogermánského limitu.

The Antonine Limes: The Comparison of the Antonine Wall and the Odenwald-Neckar Section of the Upper - German Limes.

Praha 2020

Mgr. Michal Dyčka vystudoval klasickou archeologii v magisterském programu Historické vědy na FF UK v Praze. Bakalářské studium (od roku 2007 – 2010) zakončil prací na téma „Římská okupace Skotska“, úspěšně splnil též podmínky navazujícího magisterského studia, které zakončil v roce 2012 prací „Limes ve Skotsku, Antoninův val“. Na tyto práce navázal také zvolením tématu doktorské práce.

V průběhu doktorského studia (od r. 2012) se účastnil nejen řady konferencí pořádaných Ústavem pro klasickou archeologii, ale též dalších konferencí v ČR a zahraničí. Způsob řešení a následné výstupy své doktorské práce prezentoval také v zahraničí, v rámci mezinárodních konferencí, které se věnují římskému limitu (především *Limes Kongresses; International Congress of Roman Frontier Studies*). Další studium odpovídajícím způsobem rozvíjel při několika zahraničních stážích, v Edinburgu a Frankfurtu nad Mohanem.

Mgr. Dyčka se též v rámci doktorandského studia podílel na výuce provinciální archeologie, především svými přednáškami Římská provincie Britannia. Tyto přednášky byly studenty hojně navštěvovány a studenty kladně hodnoceny. Nejen tyto přednášky, ale také další publikované příspěvky prokázaly odbornou znalost dané problematiky, ale také jeho schopnost přehledně formulovat výsledky vlastního bádání a dobře prezentovat jeho výstupy. Doktorand tedy prokázal orientaci v odborné problematice, ale též pedagogické schopnosti při její prezentaci.

Předložená disertace tak završuje dosavadní odbornou práci Mgr. Dyčky. Výzkum římského limitu v obou sledovaných oblastech má dlouhou tradici a tudíž bylo nutné prostudovat množství odborných pramenů a také situaci konkrétních lokalit, které limes tvořily. Zpracování tomu také odpovídá. Autor se podrobně věnuje starším a dostupným pramenům, které se

lokality a úsekům limitu zaměřily. Vedle tohoto postupu se zásadním posunem v řešení problematiky je především práce v GIS prostoru, využití výstupů LIDAR dokumentace.

Autor si jako téma zvolil prostorové a celkové hodnocení římských fortifikačních prvků na Antoninově valu a Odenvaldsko-neckarské úseku v Germanii Superior. Nejprve definuje oblast badatelského zájmu, následně metodiku zvolenou pro výzkum oblasti a postupy při hodnocení.

Na Antoninském úseku podrobně analyzuje dosud prozkoumané lokality, a především jednotlivé fortifikační prvky: tábory a jejich strukturu, vnitřní uspořádání, hlavní stavby a také fortifikační prvky. Zde na základě interpretace archeologických výzkumů pracuje také se starověkými prameny: vychází z nejdůležitějších dochovaných zdrojů (Hyginus, Tacitus Vegetius Renatus, Ammianus Marcelinus etc.; v tomto ohledu doporučuji oddělit sekundární literaturu a zmíněné prameny).

Práce je rozdělena do šesti kapitol, z nichž jsou podstatné především druhá a třetí – ty jsou věnovány analýze Antoninova valu a úsekům Neckarského limitu. Autor hodnotí (jak bylo uvedeno výše) strukturu valu a definovanou část hornogemánského limitu. V tomto ohledu vychází již z jeho starších (počátečních) fází, definovaných dočasnými a stavebními tábory, v obecné rovině hodnotí také význam limitních cest a vazbu na civilní osídlení. Vzhledem k jeho časově úzce vymezenému trvání je z hlediska chronologie a formálních znaků důležitým, prvkem ve fungování nově vznikajících římských provincií. V této části práce autor předkládá také odpovídající hodnocení prostorového situování jednotlivých fortifikačních prvků, jejich vzájemné vazby a případnou viditelnost mezi jednotlivými prvky (vztah tábor – signální / strážní věže).

Celkově mohu konstatovat, že práce splnila zadání a autor úspěšně vyřešil otázky, které byly disertačním úkolem stanoveny. Jako jeden z hlavních přínosů lze považovat jak použitou metodiku, tak především definování prostorových vazeb mezi jednotlivými fortifikačními prvky. Závěrečná shrnutí jednotlivých kapitol, včetně shrnutí závěrečného, odpovídajícím způsobem definují problematiku disertační práce a přinášejí odpovídající hodnocení.

Jistě by bylo při výzkumu a charakterizování limitu přistoupit k této problematice také z širšího pohledu. Práce starověkých autorů, s nimiž Mgr. Dyčka také pracoval, přinášejí také další význam limitu; *limes* jako hranice provinciálního a obecně římského světa, který byl definován,

vymezen vůči okolí. Jedná se do určité míry o formální, sakrální význam ve smyslu definování nově získaného území, jeho vyčlenění z chaosu dosud nedefinovaných oblastí, které bylo třeba (a procesem limitace, rozměření a vymezení) také byla včleněna do římského území. Tato problematika nebyla hlavním cílem práce, tudíž se jedná pouze o poznámku k řešení zadání disertace.

Závěrem lze konstatovat, že autor Mgr. Dyčka splnil zadání práce a odpovídajícím způsobem zpracoval a zhodnotil danou problematiku.

Z těchto důvodů doporučuji předloženou práci k obhajobě a dalšímu řízení k udělení akademického titulu Ph.D.

V Praze dne 29.08.2020

Doc. PhDr. Jiří Musil, Ph.D.

Ústav pro klasickou archeologii

Univerzita Karlova, Filozofická fakulta